

## İtalya'da Petrol Araştırmaları (\*)

İtalya'da petrol İşleri İdaresinin teşebbüsü neticesi olarak petrol araştırmaları için bütçeye vazedilen 125.000.000 liralık bir yardım tahsisatı ile araştırmalar yeni bir safhaya girmektedir.

Bugüne kadar A. G. I. P. (İtalyan Petrol İşleri İdaresi) tarafından yapılan araştırmalar iki devreye ayrılabilir; şimdi üçüncü devreye başlanmaktadır.

Birinci devre 1 şubat 1927 de başlamış ve 1933 temmuzunda nihayet bulmuştur.

Bu tarihte A. G. I. P. ye tahmil edilen memlekette sistematik şekilde petrol araştırma vazifesi mühim bir işti; çünkü bundan evvel yapılan etüdler ve sondajlar mevziî mahiyette olduktan başka insicamsız bir tarzda yapılmışlardır. Bunlardan alınan neticelerin memleket ölçüsünde petrol araştırmalarına esas tutulabileceği şüpheli idi. Hususile İtalya arazisi Avrupa'da tefsiri en güç olan araziden biridir. Şunu da ilâve edelim ki, bu devirde petrol araştırmalarında ihtisas sahibi teknisyenler parmakla sayılabilecek kadar azdı.

Böylece mıntakavî ve mevziî mühim etüdler yapıldıktan başka A. G. I. P. tarafından modern jeofizik ilmî araştırma usulleri de tatbik edildi.

Bu işlere tahsis edilen para senede 7 milyon liralık gibi az bir miktar olduğundan sondaj ameliyeleri bizzat mahdud mıntakalara ve bugün gayrı kâfi addedilen derinliklere inhisar etti. Fakat buna rağmen bu sondajlar yalnız sathda petrol tezahüratı arzeden "mıntakalarda yapılmayıp nazârî olarak petrol ihtiva etmesi icab eden mıntakalara da teşmil olundu.

[\*] La Revue petrolifere 27.4.1940 sayısından.

A. G. I. P. tarafından 1933 temmuzundan evvel yapılan sondajlar arasında Padana vadisinde, «Marche» da, «Abruzzo» da ve Sicilya'da yapılmış olanlara hassatan nazârî delillere istinaden tevessül olunmuştur.

A. G. I. P., bu ilk araştırma safhasında sınaî bakımdan müsbet mühim neticelere varamamışsa da araştırmalara devam hususunda tamamen rasyonel bir plânın tanzimine müsaid pek çok malûmat elde etmiştir.

Bu malûmatın başlıcaları şunlardır:

1. Padana vadisi altında petrol mevcudiyeti imkânlarının teyyüdü.

2. Bütün Apenin dağlarında idrokarbür teşekkülleri mevcudiyetini gösteren müsbet deliller.

3. İdrokarbür araştırmaları bakımından, Apenin dağlarının Adriyatik'e bakan sathı mailinin Tireniyen denizine bakan sathı mailinden daha mühim olduğunu münakaşa götürmez bir şekilde teyyüd etmesi.

4. Sondajların derinleştirilmesindeki zaruret.

A. G. I. P. nin bu ilk petrol araştırmaları safhasına bir «veçhe tayini» devresi denilebilir.

Araştırmaların ikinci safhası 1933 temmuzunda başlamış ve bugüne kadar devam etmiştir. Bu safhanın 1938 haziranında bitmiş olması lâzımdı. Fakat A. G. I. P. ye verilen ikinci tahsisat malî sebeplerden dolayı azaltılmış ve bundan ötürü 1938 temmuzundan bugüne kadar geçen müddet zarfında araştırmalara kâfi bir hız verilememiştir.

Birinci safhada elde edilen malûmat sayesinde bu ikinci safhanın programı hemen bütün İtalya arazisini alâkadar edecek şe-

kilde hazırlanmış ve en enteresan sahalarda mihaniki istikşaf lar başarılrken diğ er sahalarda etü dler yapılmıştır.

Bu devrede A. G. I. P. nin rastladığı güçlükler ilk safhadakiler kadar çok ve müte-nevvi olmuştur.

Her şeyden evvel, birinci safhadaki çalışmalarından alınan neticelere göre derin veya pek derin olarak yapılması zarurî olan sondajları başarabilecek vaziyette bulunmak lâzımgeliyordu.

Daha yüksek tahsisat sayesinde bazı modern rotatif tesisat temin edilmiş olmakla beraber İtalya'da bu makineleri kullanmasını bilen teknisyenler ve mutahassıslar yoktu. «Rotary» cihazlarının işletilmesi, sondaj ameliyelerinin umumî olarak tek-sifi devresine de tesadüf etmekle mutahassıs eksikliği daha fazla hissedildi; çünkü rotatif makineler eski cihazlar yerine ikame edilmeyip her iki tip makineler de aynı zamanda faaliyete sevkediliyordu.

Bunun üzerine A. G. I. P. yeni işçiler tedarik ederek bunları, gerek yalnız perküsyonlu sondaj makinelerini kullanmasını bilen teknisyenleri rotatif sondaj sistemine alıştırdı. Bütün bu işler vakit kaybetmeden ve ecnebi mutahassıslara müracaat etmeden başarılmıştır.

Sondaj programının anî olarak genişletilmesi esnasında tahaddüs eden güçlüklerden biri de millî demir sanayiinin sondajların ihtiyacını ne kemiyet, ne de keyfiyet bakımından karşılayacak şekilde mücehhez bulunmaması idi.

Bununla beraber, bu devrede sondaj ameliyeleri için lâzım gelen hemen bilcümle malzemenin İtalya'da imaline muvaffak olundu ve bu ikinci safha sonunda A. G. L. P. tamamen İtalyan mamulâtı olan bir «Rotary» satın almak imkânını buldu.

Bu ikinci safhada jeoloji bakımından rastlanılan güçlükler de birinci? safhada-

kinden daha az olmadı.

Bu safhada vazeden meselelerin daha müsbet bir tarzda halli zarureti bütün müktesep malûmatın umumî bir jeoloji çerçevesi içinde mütalâasını, yani bütün yarım ada jeolojisinin umumî hatlar halinde rökonstrüsyonu meselesinin derpişini tazammun etmekteydi. Bu rökonstrüsyonun bizzarur nazarî olmakla beraber, hakikate mümkün mertebe yakın olması lâzımdı. Mesele Apenin dağlarının bir sentezini de ihtiva ediyordu; bu dağlar ise dünyada en güç izah edilen dağ manzumelerinden biridir.

Binaenaleyh bu ikinci araştırma devresinde yapılacak etüd ve sondajların programı, en âcil mahiyette olan araştırmaları gözden uzak tutmadan bu çetin jeolojik meselenin hallini temin edecek surette tanzim edildi ve filvaki mezkûr araştırmalar derpiş edilen neticelere müncer oldu.

Bu suretle yarım adanın büyük hatlar üzerine müesses jeolojik rökonstrüsyonu yapıldı. Bu rökonstrüsyon tabiatile nazarî olmuştur; doğru olup olmadığını sondajlar gösterecektir. Padana vadisinde, «Romaine» da ve «Lucanie» de yapılan birkaç sondaj ilk müsbet delilleri vermiştir. «Lucanie» de nazarî ve umumî rökonstrüsyonla beraber yapılan hususî jeolojik ve jeofizik etü dler sayesinde «Fossa Bradanica» da petrol bakımından büyük bir ehemmiyeti haiz bir saha tesbit edilmiştir; halbuki bu mıntaka her türlü sathî mineralizasyon emarelerinden mahrum olup o zamana kadar petrol bakımından tamamen ehemmiyetsiz addediliyordu.

İkinci araştırma devresi sonunda bazı amelî neticelere varıldı; bu neticeler mütevazı olmakla beraber ihmal edilecek mahiyette değildi. Söylemek istediğimiz, Po-dezana ve Bellana metan yataklarının teşhis ve istismarı ile Tramutola Potenza'daki küçük petrol ve metan yatağının teşhisidir.

İtalya yer altının umumî petrol imkânlarına ait olarak elde edilen yeni malûmat ise başlıca şunlardan ibarettir:

a. Padana vadisindeki bütün Apeninlerin Adriyatığe bakan sathı mailindeki Neojen ve Kuaterner örtüsü altında bünye bakımından devamlı bir avanfose ve Tarento Körfezinde büyük idrakarbür terakümüleri ihtiva edebilecek bir avanfose tesbiti.

b. Bütün Apenin dağlarında sansasyonel yataklar mevcudiyetile gayri kabili telif olan pek dağınık bir tektonik bünye mevcut olduğunun teşhisi (pek büyük derinlikler, belki bundan müstesnadır).

c. Apeninlerin bilhassa Adriyatik sathı mailinde pek büyük olmamakla beraber kabili istismar olan idrokarbür yatakları mevcudiyetinin tesbiti.

d. Padana vadisinde, vasat derinlikte, petrol tabiatinde gaz nev'inden muayyen bir idrakarbür diffüzyonunun tesbiti.

İlk iki devrede alınan neticelere istina-

den bugün başlayan üçüncü devrede yapılacak işler vazihdir:

a. Jeolojik, jeofizik ve mekanik bakımdan bütün Apenin avanfosesinin sistemli bir şekilde istismarı.

b. Apeninlerdeki idrakarbür teraküm rezervlerinin tahkiki ve bunların mütevazı de olsa icabında istismar edilmeleri.

c. Yukarıda bahsedilen avanfosedeki bilhassa Padana vadisinde vasat derinlikte keşfedilmiş bulunan veya keşfedilecek olan gaz nev'inden idrokarbür rezervlerinin tahkiki ve icabında istismarı.

d. Ehemmiyetleri kâfi derecede sabit olan Tramutola (metan ve petrol), Tocco Casauria (petrol), Belena (Metan) ve Po-dezzano (metan) yataklarının istismarını genişletmeye salih araştırmaların yapılması.

Bu yeni araştırma devresi, bugünkü sınaî imkânlar sayesinde mümkün ve otarşik sebeplerden dolayı da zarurî bulunan istismarın tevsiî işindeki rolü itibarile hususî bir mahiyet iktisap etmektedir.

